

Instructions : 1) Attempt any Four Questions

2) All questions carry equal marks

3) Draw Suitable Diagrams and Maps Wherever necessary

4) Use of map stencils is allowed

Q1. What is Population Geography? Describe different approaches used to study population Geography.

Q2. What is Cultural Hearth? Describe Mesopotamian and Indus valley cultural hearth in detail.

Q3. "Overall impact of development projects often leads to loss of livelihood, displacement and migration". Discuss this statement with suitable examples.

Q4. What do you understand by demographic transition? Which phase is India experiencing at present? Analyse.

Q5. Discuss the causes and consequences of population migration with suitable examples.

Q6. Write Short Notes on **Any Two**

- A) Concept of Demographic Dividend
- B) Population as social capital
- C) Social organisation and hierarchy

मराठी भाषांतर

वेळ : 2^{1/2} तास

गुण : ६०

सूचना : १) कोणतेही चार प्रश्न सोडवा

२) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत

३) आवश्यकतेनुसार योग्य आकृत्या आणि नकाशे काढा.

४) नकाशा स्टेंसिलचा वापर करण्यास परवानगी आहे.

प्र.१. लोकसंख्या भूगोल म्हणजे काय? लोकसंख्या भूगोलाच्या अभ्यासासाठी वापरण्यात येणाऱ्या विविध दृष्टीकोनांचे वर्णन करा.

प्र.२. सांस्कृतिक हृदयस्थल म्हणजे काय? मेसोपोटेमियन आणि सिंधू नदी सांस्कृतिक हृदयस्थलाची विस्तृत चर्चा करा.

प्र.३. 'विकास प्रकल्पांच्या एकंदरीत परिणामामुळे उपजीविका नुकसान, विस्थापन आणि स्थलांतर होताना सातत्याने दिसून येते', सोदाहरण चर्चा करा.

प्र.४ लोकसंख्या संक्रमण मधून तुम्हाला काय समजते? भारत देश लोकसंख्या संक्रमणाची कोणती अवस्था अनुभवत आहे? विश्लेषण करा.

प्र.५. लोकसंख्या स्थलांतराची कारणे आणि परिणामांची सोदाहरण चर्चा करा.

प्र.६ टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

अ) लोकसंख्या लाभांश

ब) लोकसंख्या एक सामाजिक भांडवल

क) सामाजिक संगठन आणि श्रेणीबन्ध

*****